

ANATOMIA DE LA MUSICA DE JAZZ

Capítol II - Estructures

per Jordi Vall Escriu

Dèiem en el capítol anterior que el jazz és la música de la confusió. Però ho és perquè l'art del nostre temps, és a dir, del nostre segle, canvia potser massa ràpidament, des que l'home va inventar la primera màquina (el motor), vull dir, les coses passen massa depressa.

El jazz des del seu naixement, ha passat per diversos períodes, gairebé cada deu anys ha fet una evolució tan progressiva que pel qui no és un coneixedor expert, presenta un mar de confusions impossibles d'explicar, si no és a base de sentir una gran quantitat d'interpretacions que cada una de les èpoques ens ha deixat.

L'home sempre troba solucions quan li són necessaries per a resoldre els problemes més apremiants. Els "clàssics" ens deixaren les partitures que es repeteixen i es repeteixen a través dels segles seguint la pauta de les notes escrites. Amb la música de jazz això és impossible, el jazz comença al moment de l'interpretació i acaba al final d'ella. No es pot escriure, no es pot repetir, i si es repeteix, no serà mai igual. És com si un pintor realitzés el mateix tema, diverses vegades. Potser si que arribaria a fer els quadres molt semblants, però mai serien exactes.

Amb la música de jazz això succeeix molt més acusadament. El músic sap que existeix en el fons una partitura que li serveix de base, però ell té la llibertat de dir-ho a la seva manera, saltant-se les notes de la partitura estipulada per a crear-ne d'altres que ell sent, que en ell li dóna la pròpia creació.

Si més no, amb això no n'hi ha prou. No serviria de res canviar notes de lloc, posar-n'hi d'altres que, val a dir-ho, cal que siguin dins la mateixa harmonia, cal que siguin posades dins l'estructura de la part armònica del tema que interpreten. No, no serviria de res si no hi hagués això que en diem jazz. I perquè hi hagi jazz dins d'aquesta creació espontània que sorgeix immediatament quan s'interpreta, cal també, doncs, saber jugar-hi. Fóra com si hom hagués de parlar un llenguatge diferent, i les notes musicals són totes dins el mateix llenguatge. I és que realment, les notes que s'interpreten a la música de jazz no són iguals, tenen un altre sentit, se'ls hi dóna una altra forma estructural, bàsica.

Però encara hi ha més; el jazz és la música "comunista", i és curiós observar això, doncs si hi ha un país al món menys predisposat al jazz és sens dubte U.R.S.S.

El jazz no es pot interpretar si el grup de músics que componen una orquestra no coneixen per descomptat aquesta música, i bàsicament cadascú interpreta per rapport a l'altre.

És a dir, que es podria definir com una col·lectivitat en la que cadascú dóna tot el que pot a l'altre per tal de que pugui reeixir al màxim dins el que realitza. Així per exemple, si en un moment determinat un músic dóna la seva creació amb la trompeta, seguint l'evolució de la melodia establerta, però creant les notes que a ell l'hi surten; el piano l'ajudarà donant acords musicals que s'adapta a la manera d'interpretar del solista, i a aquest li sortiran encara més bones idees que transcriurà sonorament, però al mateix temps, les notes que aquest executa, permetran al pianista de crear nous acords gràcies a les idees que escolta del trompeta. Naturalment, això, ampliant a la resta dels músics que componen el grup, produeix una interpretació diem-ne col·lectiva de resultats extraordinaris.

Ara bé, si donat el cas, la manera que interpreta el solista que executa a la trompeta, no té una bona rèplica del que toca, per exemple, el piano, ja que l'un pot jugar dins un estil completament diferent de l'altre, doncs com ja hem dit abans, el jazz ha fet evolucions que es diferencien quasi bé cada deu anys, aleshores el resultat és negatiu, ja que la comunitat d'interpretació col·lectiva es destrueix, no lliquen les formes d'interpretar. Fóra com barrejar el sucre i la sal.

En un principi, el intèrprets de jazz de la Nova Orleans, a primers de segle, interpretaven col·lectivament. És dir que, tots a la vegada, les petites orquestres de 8 ó 9 músics, tres dels quals, en general, portaven el ritme, els altres quatre o cinc improvisaven la melodia que tocaven al mateix temps. No deixaven que un dels músics interpretés perquè els altres li fessin coixí de fons. Eren tots a la vegada que feien melodia creada a l'instant. Però atenció, ningú, absolutament ningú, feia el que li semblava; cadascú d'ells tocava per rapport al que feia l'altre, i tots en conjunt deixaven petits espais lliures al company del costat, intervenint dins el conjunt de la melodia que creaven sobre un tema determinat.

Per a les persones que no saben música, cal esmentar que aquesta es compon de dues mans — dit així, de manera gràfica— i que doncs la mà esquerra és l'harmonia, i la mà dreta la melodia, pels instruments que disposen d'aquestes dues possibilitats com és el piano, l'orgue, l'arpa, etc. I en el jazz, tant la mà esquerra com la mà dreta ha de donar aquest sentit musical que és la base de tot en l'interpretació.